

## **Paskaidrojums, kas pievienots Pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam pārskatīšanas priekšlikumam<sup>1</sup>**

Komisija apspriešanai publicē Pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (**“EEAG”**) pārskatīšanas priekšlikumu. Iedzīvotāji un ieinteresētās personas tiek aicināti izteikt viedokli par šo priekšlikumu un par to, kā pārskatītās pamatnostādnes varētu palīdzēt sasniegt ES zaļā kursa oglekļneitralitātes, energoefektivitātes, resursefektivitātes, apritīguma, piesārņojuma samazināšanas un biodaudzveidības mērķus tā, lai tas notiktu izmaksefektīvi un vienlaikus tiktu ierobežoti iespējami konkurences kropļojumi. Šī sabiedriskā apspriešana ilgs astoņas nedēļas. Papildus tam, kā jau paziņots sākotnējā ietekmes novērtējumā, tiks rīkota sanāksme ar dalībvalstīm, lai apkopotu to komentārus par apspriešanai nodoto pamatnostādņu projektu. Šajā sabiedriskajā apspriešanā iegūtā informācija tiks izmantota ietekmes novērtējumā, kas būs pārskatīšanas pamatā.

Komisija 2020. gada novembrī publicēja sākotnējo ietekmes novērtējumu, informējot iedzīvotājus un ieinteresētās personas par ieceri pārskatīt **EEAG**, kā arī sāka atklātu sabiedrisko apspriešanu, kuras anketas nolūks bija savākt ieinteresēto personu atsauksmes, ko izmantot pārskatīšanā. Tajā pašā laikā Konkurences ģenerāldirektorāts izsludināja Eiropas mēroga uzaicinājumu iesniegt informāciju debatēm par to, kā ES konkurences politika vislabāk varētu atbalstīt zaļo kursu. 2021. gada 4. februārī tam sekoja priekšsēdētājas izpildvietnieces Margrētes Vestageres vadīta konference, kurā tika tajā tika rasts kopskats uz šo svarīgo jautājumu, un arī konferencē paustās atziņas tika ņemtas vērā šajā pārskatīšanā.

Šā paskaidrojuma mērķis ir izskaidrot pārskatīšanas priekšlikuma mērķi un tvērumu. Šis paskaidrojums papildina sabiedrisko apspriešanu par ierosinātajām Pamatnostādnēm par valsts atbalstu klimam, vides aizsardzībai un enerģētikai 2022. gadam (**“CEEAG”**).

### **1. Konteksts**

Komisija ir izvirzījusi Eiropas zaļo kursu par vienu no galvenajām prioritātēm, lai ES pārveidotu par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Ar 2019. gada paziņojumu par zaļo kursu<sup>2</sup> tika kāpināts Komisijas klimatisko ieceru vēriens, izvirzot mērķi līdz 2050. gadam siltumnīcefekta gāzu neto emisijas samazināt līdz nullei. Lai panāktu, ka ES atbildīgi virzās uz klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam, Komisija ir arī ierosinājusi līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55 %<sup>3</sup>. Šie vērienīgie mērķrādītāji ir nostiprināti ierosinātajā Klimata akta tekstā.

Lai sasniegtu oglekļneitralitātes, energoefektivitātes, resursefektivitātes, apritīguma, piesārņojuma samazināšanas un biodaudzveidības mērķus un sekmētu zaļo pārkārtošanos, būs nepieciešamas ievērojamas pūles un mērķtiecīgs atbalsts. Lai īstenotu Eiropas zaļajā kursā izvirzītās vērienīgās ieceres, būs vajadzīgas ievērojamas investīcijas, arī papildu investīcijas atjaunīgajā enerģijā. Komisija ir aplēsusi, ka, lai sasniegtu nesen paaugstinātos 2030. gada klimata un enerģētikas mērķrādītājus, ik gadu būs vajadzīgas papildu investīcijas 350 miljardu EUR apmērā. Ņemot vērā šo investīciju

<sup>1</sup> OV C 200, 28.6.2014., 1.–55. lpp.

<sup>2</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, 2019. gada 11. decembris, COM(2019) 640 final.

<sup>3</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā”, 2020. gada 17. septembris, COM(2020) 562 final.

apmēru, vajadzēs izmakslietderīgā veidā piesaistīt gan privātā, gan publiskā sektora līdzekļus. Tas ietekmēs visas nozares un tādējādi arī ekonomiku kopumā.

Valsts atbalsta noteikumiem būs liela nozīme Eiropas zaļā kursa un Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma mērķu sasniegšanas nodrošināšanā. Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ir skaidri noteikts, ka valsts atbalsta noteikumi būtu jāpārskata, lai atspoguļotu šos rīcībpolitiskos mērķus, atbalstītu izmakslietderīgu pāreju uz klimatneitralitāti un veicinātu fosilajiem kurināmajiem, it īpaši vispiesārņojošākajiem, piešķirto subsīdiu pakāpenisku izbeigšanu, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus iekšējā tirgū.

Pašreizējās *EEAG* tika pieņemtas 2014. gadā un zaudēs spēku 2021. gada 31. decembrī. Tādēļ iecerēts, ka jaunās pamatnostādnes stāsies spēkā 2022. gada sākumā.

Komisija 2019. gadā veica valsts atbalsta modernizācijas paketes atbilstības pārbaudi, kura tika publicēta 2020. gada 30. oktobrī<sup>4</sup>.

Tās rezultāti parādīja, ka *EEAG* un Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas (VGAR) noteikumi par vides aizsardzību un enerģētiku kopumā ir sekmīgi atbalstījuši virzību uz klimata mērķrādītājiem, taču noteikti aspekti būtu jāvienkāršo un jāmodernizē, lai pēc iespējas samazinātu tirdzniecības un konkurences kropļojumus. Turklāt Eiropas zaļā kursa kontekstā *EEAG* ir jāizskata plašāk un dziļāk, lai tās pilnīgi atbilstu zaļā kursa uzdevumiem.

Pamatnostādņu pārskatīšanas pamatā ir izvērtējums un dažādi pierādījumu un datu avoti, tostarp tiesu prakse, ārējs pētījums un ieinteresēto personu sniegtā informācija. Komisija ir ievākusi viedokļus atklātā sabiedriskajā apspriešanās, kas norisinājās 2020. gadā. Tos papildinās atsauksmes, kas saņemtas pašreizējā sabiedriskajā apspriešanās.

Līdztekus notiek arī daļēja VGAR pārskatīšana, kurā tiek pārskatīti attiecīgie noteikumi, kas papildina šajās pamatnostādnēs ietvertos noteikumus. Plānots, ka sabiedriskā apspriešana par minēto pārskatīto noteikumu priekšlikumu notiks 2021. gada vasarā.

## **2. Pārskatīšanas pamatojums**

Pārskatīšanas divi galvenie elementi ir šādi:

- pamatnostādņu tvēruma paplašināšana, iekļaujot tajā jaunas jomas (piemēram, tīro mobilitāti, biodaudzveidību) un visas tehnoloģijas, kas var palīdzēt īstenot zaļo kursu, un atļaujot lielākas atbalsta summas (100 % finansējuma deficīta) un jaunus atbalsta instrumentus (piemēram, līgumus par oglekļa cenas starpību),
- saderības noteikumu elastības palielināšana, paredzot transversālu pasākumu vienkāršotu novērtējumu un apstiprināto shēmu ietvaros kopumā atsakoties no individuāliem paziņojumiem par lieliem zaļajiem projektiem.

Līdz ar šādu plašāku pamatnostādņu tvērumu ir jāievieš aizsargpasākumi, kas nodrošinātu, ka atbalsts tiek efektīvi novirzīts tur, kur tas nepieciešams vides aizsardzības uzlabošanai, un nepārsniedz to, kas nepieciešams vidisko mērķu sasniegšanai, kā arī neizkropļo konkurenci vai iekšējā tirgus integritāti. Šīs pārskatīšanas mērķis ir arī nodrošināt saskaņotību un konsekveni ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem un rīcībpolitikām vides un enerģētikas jomā.

---

<sup>4</sup> [https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Atbilstibas-parbaude-attieciba-uz-2012%C2%A0gada-valsts-atbalsta-modernizacijas-paketi-dzelzcela-vadlinijam-un-istermina-eksporta-kredita-apdrosinasanu\\_lv](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Atbilstibas-parbaude-attieciba-uz-2012%C2%A0gada-valsts-atbalsta-modernizacijas-paketi-dzelzcela-vadlinijam-un-istermina-eksporta-kredita-apdrosinasanu_lv).

Attiecībā uz fosilo kurināmo subsidēšanas pakāpenisku izbeigšanu ierosinātajās pamatnostādņēs ir skaidrots, ka principā pasākumi, kas ietver atbalstu vispiesārņojošākajiem fosilajiem kurināmajiem, visticamāk, nevar radīt labvēlīgu ietekmi uz vidi un bieži rada būtisku negatīvu ietekmi, jo tie var palielināt nelabvēlīgās vidiskās eksternalitātes tirgū. Tas pats attiecas uz pasākumiem, kas ietver jaunas investīcijas dabasgāzē, ja vien nav pierādīts, ka investīcijas ir saderīgas ar Savienības 2030. gada klimata mērķrādītāju un 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītāju. Tādēļ ierosinātajās pamatnostādņēs ir norādīts, ka šādiem pasākumiem samēra pārbaudes pozitīvs secinājums ir mazticams (un līdz ar to, visticamāk, valsts atbalsts nav iespējams).

VGAR attiecīgo noteikumu pārskatīšanas mērķis ir vēl vairāk veicināt zaļās investīcijas, paplašinot tvērumu uz tādām būtiskām jomām kā tīrās mobilitātes infrastruktūra un biodaudzveidība, kā arī pārskatot noteikumus par ēku energoefektivitāti un par resursefektivitāti, lai uzlabotu to izmantošanas iespējas. Papildus tam tiks palielināta noteikumu elastība attiecībā uz attiecināmo izmaksu un atbalsta intensitātes noteikšanu.

Turpmākajās iedaļās sniegts pārskats par galvenajām izmaiņām, kuras Komisija apsver šajā pārskatīšanas posmā. Apspriešanai nodotais pamatnostādņu projekta teksts nav galīgs, un tas tiks no jauna vērtēts, ņemot vērā šajā sabiedriskajā apspriešanā saņemtās atsauksmes un pierādījumus.

### **3. Atbalsts siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšana un piesaistei, arī ar atbalstu atjaunīgajai enerģijai**

Lai pēc iespējas vairāk veicinātu Savienības klimata mērķrādītāju sasniegšanu, ierosināto pamatnostādņu tvērums tiek paplašināts, tajā iekļaujot visas tehnoloģijas, kas samazina siltumnīcefekta gāzes un uzlabo energoefektivitāti. Šajā pamatnostādņu iedaļā ar nolūku netiek minētas konkrētas tehnoloģijas, jo mērķis ir atbalstīt visas tehnoloģijas un pieejas, kas var būt noderīgas, un nodrošināt, ka pamatnostādnes pēc iespējas labāk atbilst nākotnes prasībām. Tomēr šī iedaļa pilnīgi aptvertu atbalstu atjaunīgajai enerģijai, un, lai dalībvalstīm būtu vajadzīgie instrumenti Savienības atjaunīgās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanai, saskaņā ar šiem noteikumiem vēl aizvien ir iespējamas specifiskas atjaunīgo energoresursu shēmas.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un/vai energoefektivitātes uzlabošanai būs pieejams atbalsts, kas sedz visas videi draudzīgāku investīciju un pasākumu neto papildizmaksas, un atbalstu būs iespējams saņemt dažādās formās, ieskaitot līgumus par cenas starpību, ja vien būs izpildīti noteikumi, kuru mērķis ir novērst tirgus cenu veidošanās pārlieku kropļošanu.

Lai uzlabotu pārredzamību, nodrošinātu, ka papildu elastība ir labi kalibrēta, un stimulētu ieinteresētās personas piedalīties atbalsta pasākumu izstrādē, ar CEEAG tiek ieviesta prasība noteiktos apstākļos rīkot sabiedrisko apspriešanu par galvenajām iecerētās shēmas iezīmēm.

Lai pārliecinātos par atbalsta nepieciešamību un mazinātu atbalstu dekarbonizācijas ziņā mazāk izmaksefektīvām investīcijām, dalībvalstīm būs skaidri jāidentificē atbalstīto projektu veidu izmaksas klimata aizsardzības ziņā, t. i., jānorāda atbalsta summa uz vienu siltumnīcefekta gāzu samazinājuma vienību (€ par tonnu samazinātā CO<sub>2</sub> ekvivalenta). Tomēr netiks noteikta prasība izmantot šo kritēriju kā pamatu atbalstāmo projektu atlasei.

Lai mazinātu pārmērīgu kompensāciju un tirgus kropļojumus, standarta mehānisms atbalsta piešķiršanai un atbalsta apmēra noteikšanai ir konkursa procedūra. Izņemot pamatotos gadījumus, konkursa procedūrai vajadzētu būt iespēju robežās atvērta konkurejošām dalībvalstīm pieejamām tehnoloģijām, ar kurām var sasniegt izvērsto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāju.

Komisija specifiski vēlas saņemt komentārus par nodomu pamatnostādņu tvērumā iekļaut atbalstu siltumnīcefekta gāzu piesaistei no vides. Tehnoloģijas, kas dara iespējamu siltumnīcefekta gāzu piesaisti no apkārtējā gaisa, var palīdzēt pietuvoties ES mērķrādītājiem, taču tās nedrīkstētu novest pie tā, ka mazinās centieni pilnīgi izmantot arī visus citus emisiju prevencijas vai mazināšanas paņēmienus. Turklāt ir arī privātas, nesubsidētas investīcijas siltumnīcefekta gāzu piesaistē, un tas liecina, ka atbalsts ne vienmēr ir nepieciešams. Komentāri būs svarīgs informēta lēmuma pamats neatkarīgi no tā, vai pamatnostādņu tvērumā iekļaujama siltumnīcefekta gāzu piesaiste no vides vai ne.

#### **4. Citu veidu vidiskais atbalsts**

##### *4.1. Atbalsts ēku energosnieguma un vidiskā snieguma uzlabošanai*

Lai sasniegtu 2030. gadam izvirzīto vismaz 55 % emisiju samazinājuma mērķrādītāju, ES ir jāsamazina ēku siltumnīcefekta gāzu emisijas par 60 %. Komisijas paziņojumā par “renovācijas vilni”<sup>5</sup> izvirzīta iecere renovācijas rādītāju nākamo desmit gadu laikā vismaz divkārtot un nodrošināt, ka ar renovācijām tiek panākta augstāka energoefektivitāte un resursefektivitāte.

Lai veicinātu pamatīgu renovāciju, dalībvalstis varēs kombinēt atbalstu ēku energoefektivitātes uzlabošanai ar atbalstu jebkādam investīcijām, kuras uzlabo ēku energosniegumu vai vidisko sniegumu, piemēram, investīcijām lokālā infrastruktūrā atjaunīgās enerģijas ražošanai un uzkrāšanai, elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktos un digitalizācijas aprīkojumā.

Lai panāktu, ka ar atbalstu tiek panākts reāls energoefektivitātes uzlabojums, tiks prasīts minimāls enerģijas ietaupījumu līmenis. Atbalsta pasākumiem, kuri nodrošina būtiskus enerģijas ietaupījumus, varēs piešķirt zaļo prēmiju.

Ierosinātajās pamatnostādnēs ir iekļauti īpaši noteikumi par atbalstu energopakalpojumu uzņēmumiem energosnieguma līgumu slēgšanā.

##### *4.2. Atbalsts tīrai mobilitātei*

Lai sasniegtu 2050. gada klimatneitralitātes mērķi, Eiropas zaļajā kursā tika noteikta vajadzība samazināt transporta nozares radītās emisijas par 90 %. Komisijas paziņojumā par ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģiju<sup>6</sup> šī Eiropas zaļajā kursā izvirzītā iecere tiek apstiprināta, un tajā arī noteikta virkne starpposma mērķrādītāju — atskaites punktu, kas iezīmē nozares ceļu uz minētā mērķa sasniegšanu<sup>7</sup>.

Lai veicinātu pārkārtošanos uz tīro mobilitāti, saskaņā ar ierosinātajām pamatnostādnēm būs iespējams atbalstīt tīrā transporta transportlīdzekļu (pasažieru un kravu pārvadājumiem pa gaisu, autoceļiem, dzelzceļu, iekšzemes ūdensceļiem, jūru un piekrastes ūdeņiem) iegādi, arī ar dabasgāzi darbināmu transportlīdzekļu iegādi, ja tie ir pārejas tehnoloģija, kas vajadzīga bezemisiju mobilitātes sasniegšanai, vai transportlīdzekļu modernizāciju. Turklāt pamatnostādņu tvērums tiks paplašināts, lai dalībvalstīm dotu iespēju atbalstīt tādas publiski pieejamas uzlādes un uzpildes infrastruktūras

<sup>5</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Renovācijas vilnis — par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi”, 2020. gada 14. oktobris, COM(2020) 662 final.

<sup>6</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija — Eiropas transporta virzība uz nākotni”, 2020. gada 9. decembris, COM(2020) 789 final.

<sup>7</sup> Tie cita starpā ietver ieceri līdz 2030. gadam panākt, ka uz ceļiem ir vismaz 30 miljoni bezemisiju automobiļu, 80 000 bezemisiju kravas automobiļu un ka līdz 2050. gadam gandrīz visi automobiļi, furgoni, autobusi, kā arī jauni lielas noslodzes transportlīdzekļi būtu bezemisiju transportlīdzekļi.

izvērsanu, kas nepieciešama tīro transportlīdzekļu ekspluatācijai, neizspiežot privātās investīcijas šajā jomā.

Vispārējais princips būs atbalstu piešķirt, rīkojot konkursa procedūras, lai nodrošinātu, ka tas nepārsniedz nepieciešamo minimumu. Attiecībā uz atbalstu tīrajiem transportlīdzekļiem CEEAG paredzētu dalībvalstu rīcības brīvību vispiemērotākā atbalsta veida noteikšanā, kā arī atļautu segt īpašuma papildu izmaksas līdz pat pilnā apmērā. Attiecībā uz uzlādes un uzpildes infrastruktūru — dalībvalstis varēs finansēt projektus, sedzot līdz pilnam finansējuma deficītam.

#### *4.3. Atbalsts resursefektivitātei un vieglākai pārejai uz aprites ekonomiku*

Aprites ekonomikas rīcības plānā (AERP)<sup>8</sup>, kura mērķis ir paātrināt ES pāreju uz aprites ekonomiku, īstenojot fundamentālās pārmaiņas, ko prasa Eiropas zaļais kurss, ir pausts konkrēts aicinājums, pārskatot pamatnostādnes, tajās atspoguļot ar resursefektivitāti saistītos mērķus.

Pamatnostādnēs būs iekļauta jauna iedaļa par resursefektivitāti un aprītīgumu — tā attieksies uz atbalstu investīcijām, ar kurām tiek uzlabota resursefektivitāte un tiek novērsta atkritumu vai citu produktu, materiālu vai vielu rašanās un atbalstīta to sagatavošana atkalizmantošanai vai reciklēšanai un pati reciklēšana.

Attiecināmo izmaksu aprēķina pamatā būs hipotētiska scenārija noteikšana, lai atbalsts tiktu sniegts tikai vidisko izmaksu kompensēšanai. Gadījumiem, kad nav iespējams noteikt hipotētisku scenāriju, tiek piedāvāta alternatīva aprēķina metode. Atbalsta maksimālā intensitāte būs 40 % no attiecināmajām izmaksām, un ir paredzētas prēmijas MVU, investīcijām atbalstāmos apgabalos un ekoinovācijas projektiem. Atbalstu varēs piešķirt arī pēc konkursa procedūras.

Atbalsts, kas sedz darbības izmaksas, ir pieļaujams pārejas periodā un tikai atkritumu vai citu produktu, materiālu vai vielu dalītai savākšanai un šķirošanai konkrētās atkritumu plūsmās vai attiecībā uz konkrētiem atkritumu veidiem, ja tas notiek, gatavojoties atkalizmantošanai vai reciklēšanai.

#### *4.4. Citu veidu vidiskais atbalsts*

##### Piesārņojuma samazināšana

Jauna iedaļa būs veltīta atbalstam, kas paredzēts piesārņojuma un to emisiju, kuras nav SEG emisijas (piemēram, slāpekļa oksīdu, sēra dioksīda, trokšņa, fosfātu utt. emisiju), prevencijai vai mazināšanai.

Lai nodrošinātu, ka atbalsts tiek novirzīts uz investīcijām, kuras labvēlīgi ietekmē piesārņojuma samazināšanu, dalībvalstīm būs pienākums kvantificēt pasākumu sniegtos vidiskos ieguvumus. Lai vienkāršotu attiecināmo izmaksu aprēķināšanu, pamatnostādnēs ir paredzēti alternatīvi samērīguma noteikumi gadījumiem, kad nav iespējams noteikt hipotētisku scenāriju. Atbalsta maksimālā intensitāte būs 40 % no attiecināmajām izmaksām, un ir paredzētas prēmijas MVU un investīcijām atbalstāmos apgabalos. Atbalstu varēs piešķirt arī pēc konkursa procedūras.

Uz atbalstu, ko sniedz tirgojamu atļauju veidā, attieksies īpaši noteikumi.

---

<sup>8</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu", 2020. gada 11. marts, COM(2020) 98 final.

## Atveseļošana un biodaudzveidība

Ierosināto pamatnostādņu tvērums tiek paplašināts, tajā iekļaujot ne tikai atbalstu dekontaminācijai, bet arī atbalstu dabas un ekosistēmu atveseļošanai, kā arī biodaudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai.

Ierosinātās pamatnostādnes ļauj dalībvalstīm sniegt atbalstu līdz apmēram, kas atbilst starpībai starp pilnām dekontaminācijas, atveseļošanas vai biodaudzveidības projekta izmaksām un objekta vērtības palielinājumu, kurš radies dekontaminācijas vai atveseļošanas rezultātā. Atbilstoši principam “piesārņotājs maksā” atbalstu nevar piešķirt subjektiem, kuriem vides degradācijas un kontaminācijas prevencija un labošana ir tiesiska atbildība, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams, lai dekontaminācijas vai atveseļošanas projektu paplašinātu tvēruma vai ieceru vēriena ziņā, pārsniedzot tiesiskos pienākumus.

## Nodokļu samazinājumi

Ņemot vērā dalībvalstu fiskālo autonomiju un nolūkā piedāvāt tām elastību, kad tās izstrādā pasākumus nodokļu samazinājumu formā, ierosinātajās pamatnostādnēs iekļauta īpaša iedaļa, kurā sniegti mērķtiecīgi saderības kritēriji (arī vienkāršoti, īpaši — atbrīvojums no obligātas konkursa procedūras). Minētajai iedaļai ir divas apakšiedaļas: i) vides nodokļu vai nodevu samazinājumi, kas nepieciešami dažās resursietilpīgās nozarēs (turpinājums pašreizējiem 2014. gada EEAG 3.7.1. iedaļas noteikumiem); ii) nodokļu un/vai parafiskālo nodevu samazinājumi, kuru galvenais mērķis ir vides aizsardzība, t. i., kuri stimulē atbalsta saņēmējus īstenot projektus vai pasākumus, kā rezultātā tiek samazināts piesārņojums vai resursu patēriņš.

Atbalsts nedrīkst pārsniegt parasto nodokļa vai nodevas likmi vai summu, kas būtu piemērojama citādi. Atkarībā no tā, vai atbalsts attiecas uz investīcijām vai ir darbības atbalsts, tiek piemēroti īpaši papildu aizsargpasākumi.

## **5. Atbalsts enerģētikas nozarē**

### *5.1. Atbalsts elektroapgādes drošībai*

Ierosinātajās pamatnostādnēs lielā mērā saglabāti 2014. gada EEAG noteikumi, papildus iekļaujot galvenos nozaru tiesību aktu aspektus un kodificējot tiesu praksi kopš 2014. gada, un jo īpaši precizējot, ka pamatnostādnes attiecas arī uz pasākumiem, kas saistīti ar tīkla pārblīvi un piegādes neregularitāti.

Ierosinātās pamatnostādnes ļaus dalībvalstīm apgādes drošības pasākumus padarīt zaļākus (piemēram, nosakot stingrus valsts līmeņa emisiju sliekšņus vai iekļaujot savos apgādes drošības pasākumos citus vidiskos kritērijus).

Lai uzlabotu pārredzamību un veicinātu ieinteresēto personu iesaisti šo sarežģīto atbalsta pasākumu izstrādē, tiks ieviesta prasība noteiktos apstākļos rīkot sabiedrisko apspriešanu.

### *5.2. Atbalsts energoinfrastrukturai*

Valsts atbalsta noteikumi par energoinfrastruktūru tiek piemēroti apstākļos, kuros daudzi projekti, īpaši lielākie, tiek līdzfinansēti no ES struktūrfondiem. Turklāt ievērojama daļa Atveseļošanas un noturības fonda izdevumu enerģētikas uzlabošanas pamatiniciatīvā ir paredzēti novirzīšanai konkrētiem infrastruktūras projektiem. Ierosinātajās pamatnostādnēs būtu no jauna skaidri norādīts, ka problēmas ar valsts atbalstu rodas tikai tad, ja infrastruktūras ekspluatācija notiek ārpus tīkla operatoru dabiskā vai tiesiskā monopola.

Ierosināto pamatnostādņu tvērums tiktu paplašināts arī tā, lai pamatnostādnes attiektos uz jaunām infrastruktūras kategorijām, kuras kopš pašreizējo *EEAG* pieņemšanas ir ieguvušas lielāku nozīmi; šādas kategorijas ir, piemēram, ūdeņradim un atjaunīgajām gāzēm paredzēti cauruļvadi, kā arī citas jaunas infrastruktūras kategorijas, kas varētu parādīties tuvākajos gados. Investīcijas šādu jaunu kategoriju infrastruktūrā arī tiktu vērtētas atbilstoši vispārējiem novērtējuma principiem, kuri attiecas uz samērīgumu un konkurences kropļojumu novēršanu.

Visbeidzot, lai novērstu infrastruktūras objektu iesūksti, kas saistīti ar fosilajiem kurināmajiem, tiks ieviesti papildu aizsargpasākumi, kuri attieksies uz atbalstu investīcijām dabasgāzes infrastruktūrā (piemēram, sašķidrinātas dabasgāzes termināļos), piemēram, prasība nodrošināt gāzes infrastruktūras piemērotību ūdeņradim vai kā citādi garantēt, ka tā nerada iesūkstes efektu. Citu fosilo kurināmo (īpaši naftas) infrastruktūra ierosinātajās pamatnostādnēs netiktu iekļauta.

### *5.3. Atbalsts centralizētai siltumapgādei un aukstumapgādei*

Attiecībā uz centralizētu siltumapgādi un aukstumapgādi tiks saglabāti vienkāršojumi, kas ieviesti ar paziņojumu par ilgtspējīgas Eiropas investīciju plānu<sup>9</sup> un Atveseļošanas un noturības mehānisma veidni<sup>10</sup>. Ar šiem noteikumiem: a) tiek sniegta iespēja novērtēt tīklam un siltuma avotam sniegtā atbalsta samērīgumu attiecībā pret finansējuma deficītu (t. i., neņemot vērā iepriekšējā atbalsta intensitāti); b) tiek precizēts, ka tad, ja ar investīcijām uzlabojumos joprojām netiek sasniegts energoefektivitātes standarts, atbalstu vienalga var apstiprināt, ja vien pēc tam trīs gadu laikā tiek sākti turpmāki uzlabojumi energoefektivitātes sasniegšanai.

Arī šajā gadījumā tiks ieviesti papildu aizsargpasākumi, lai novērstu iesūkstes efektu centralizētās siltumapgādes projektos, kuri saistīti ar fosilajiem kurināmajiem. Ievērojot 2. iedaļā aprakstīto vispārējo pieeju, ierosinātajās pamatnostādnēs paskaidrots, ka atbalsts jaunai siltumenerģijas ražošanai, kurā izmanto vispiesārņojošākos fosilos kurināmos, visticamāk, nebūs iespējams, jo šāds atbalsts neradītu labvēlīgu ietekmi uz vidi, bet radītu papildu nelabvēlīgas sekas. Savukārt atbalsts tādu siltumapgādes tīklu modernizēšanai, kuri saistīti ar fosilos kurināmos izmantojošām elektrostacijām, varētu radīt labvēlīgu ietekmi, ja vien tā rezultātā netiek palielināta enerģijas ražošana, kurā izmanto fosilos kurināmos (piemēram, pievienojot papildu klientus).

Attiecībā uz atbalstu centralizētiem siltumenerģijas ražošanas projektiem, kuros tiek izmantota gāze, dalībvalstīm ir jāsniedz skaidrojumi par to, kā tās nodrošinās, ka investīcijas nav pretrunā vispārīgajai stratēģijai, kas ļautu sasniegt Savienības 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītāju.

### *5.4. Atbalsts ogļu, kūdras un degslānekļa operāciju slēgšanai*

Viens no svarīgākajiem faktoriem Savienības elektroenerģijas nozares dekarbonizācijā ir atteikšanās no ogļu, kūdras un degslānekļa izmantošanas elektroenerģijas ražošanā. Ierosinātajās pamatnostādnēs būs saderības noteikumi attiecībā uz divu veidu atbalsta pasākumiem, ko dalībvalstis varētu īstenot, lai atbalstītu tādu elektrostaciju slēgšanu, kurās dedzina ogles (gan akmeņogles, gan lignītu), kūdras vai degslānekli, un potenciāli arī šo kurināmo ieguves operācijas (kopā “ogļu, kūdras un degslānekļa operācijas”).

Pirmā šīs iedaļas apakšiedaļa attiecas uz atbalstu, ko dalībvalstis piešķir, lai kompensētu rentablu ogļu, kūdras un degslānekļa operāciju agrīnu slēgšanu, it sevišķi — negūto peļņu. Kad vien iespējams,

<sup>9</sup> Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāns. Eiropas zaļā kursa investīciju plāns”, 2020. gada 14. janvāris, COM(2020) 21 final.

<sup>10</sup> [https://ec.europa.eu/competition/state\\_aid/what\\_is\\_new/template\\_RFF\\_district\\_heating.pdf](https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/template_RFF_district_heating.pdf).

atbalsta apmērs tiks noteikts konkursa procedūrās. Lai nodrošinātu, ka tiek īstenoti visefektīvākie projekti, būs arī jākvantificē vidiskie ieguvumi.

Otrā apakšsiedaļa attiecas uz atbalstu, ko dalībvalstis piešķir tādu ārkārtas sociālo un vidisko izmaksu segšanai, kuras rodas sakarā ar konkurētspējīgu ogļu, kūdras un degslānekļa operāciju slēgšanu. Ierosinātajās pamatnostādnēs ir noteiktas sedzamo attiecināmo izmaksu kategorijas. Izmaksas, kas radušās neatbilstības vides regulējumam dēļ, un izmaksas, kas saistītas ar kārtējo ražošanu, nebūs attiecināmas.

## **6. Atbalsts lielajiem elektroenerģijas lietotājiem elektroenerģijas nodevu samazinājuma veidā**

ES ekonomikas pārveide saskaņā ar Eiropas zaļo kursu daļēji tiek finansēta no nodevām par elektroenerģijas patēriņu. Šajā sakarā ir iespējams, ka dalībvalstis šādas rīcībpolitikas turpinās finansēt no nodevām, un tāpēc ir iespējams, ka šīs nodevas varētu palielināties. Dažām nozarēm, kas ir sevišķi atkarīgas no starptautiskās tirdzniecības un vērtības radīšanā pastiprināti izmanto elektroenerģiju, šādas nodevas var radīt ievērojamu finansiālo slogu. Tāpēc *EEAG* noteikts, ka dalībvalstis var šīs nodevas selektīvi samazināt. Ierosinātās pamatnostādnēs arī turpmāk darītu iespējamus nodevu samazinājumus, lai novērstu lielāko risku, ka darbības atbalsttiesīgās nozarēs no Eiropas Savienības varētu tikt pārvirzītas uz vietām, kur vidiskā režīma nav vai tas ir mazāk vērienīgs. Komisija šīs nozares ir identificējusi un ir ieviesusi proporcionālītes prasības, ņemot vērā, ka, ja samazinājumi būs pārāk lieli vai tiks piešķirti pārāk daudziem elektroenerģijas patērētājiem, varētu būt apdraudēts kopējais atjaunīgo energoresursu enerģijas atbalsta finansējums un konkurences un tirdzniecības kropļojumi varētu būt sevišķi izteikti.

Atbalsttiesīgumu nosaka pēc elektroietilpības un tirdzniecības intensitātes sliekšņiem nozaru līmenī. Nozares ir atbalsttiesīgas, ja to tirdzniecības intensitāte Savienības līmenī ir vismaz 20 % un elektroietilpība Savienības līmenī — vismaz 10 %. Turklāt Komisija uzskata, ka līdzīgs risks ir nozarēs, kuru elektroietilpība ir vismaz 7 %, bet tirdzniecības intensitāte — vismaz 80 %. Tirdzniecības intensitātes sliekšnis 20 % apmērā saskan ar metodikām, ar ko nosaka oglekļa emisiju pārvirzes sarakstu ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā<sup>11</sup>, un to nozaru sarakstu, kuras uzskata par pakļautām īstam oglekļa emisiju pārvirzes riskam sakarā ar netiešo emisiju izmaksām saskaņā ar ETS valsts atbalsta pamatnostādnēm<sup>12</sup>. Turklāt Komisija uzskata tā: būtisks risks, ka darbības attiecīgās nozarēs no Eiropas Savienības tiks pārvietotas citviet, no attiecīgajām nodevām izriet vien tad, ja šo nodevu kopējais kumulatīvais līmenis (pirms samazinājumiem) sasniedz minimālu izmaksu līmeni uz MWh.

Lai ņemtu vērā vērienīgākās zaļā kursa ieceres un lai kodificētu Komisijas līdzšinējo lietu izskatīšanas praksi, samazinājumu tvērums tiks paplašināts — tos varēs piemērot visām sociālajām un dekarbonizācijas nodevām. Konkrēti tiek uzskatīts, ka lielie elektroenerģijas lietotāji saskaras ar nelabvēlīgākiem konkurences apstākļiem tad, ja elektroenerģijas nodevas sasniedz noteiktu minimālo sliekšni. Samazinātās nodevas tiks uzskatītas par samērīgām, ja uzņēmumi maksā vismaz 25 % no attiecīgo nodevu apmēra; tomēr būs arī iespēja uzņēmuma paša maksājumus ierobežot līdz apmēram, kas atbilst 1,5 % no tā bruto pievienotās vērtības. Tiek arī piedāvāts noteikumus par samazinājumiem, ko piešķir lielajiem elektroenerģijas lietotājiem, daļēji saskaņot ar ETS vadlīnijām, tostarp ieviest zaļos nosacījumus jeb kondicionalitāti.

<sup>11</sup> Komisijas Deleģētais lēmums (ES) 2019/708 (2019. gada 15. februāris), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK, 2021.–2030. gada periodam nosakot sarakstu ar nozarēm un apakšnozarēm, kuras uzskatāmas par pakļautām oglekļa emisiju pārvirzes riskam.

<sup>12</sup> Komisijas paziņojums "Pamatnostādnēs par atsevišķiem valsts atbalsta pasākumiem saistībā ar siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu pēc 2021. gada", 2020. gada 21. septembris, C(2020) 6400 final.



Komisija specifiski gaida komentārus par to, i) vai iepriekš minētā metodika labi der to nozaru apzināšanai, kuru gadījumā ir īpašs pārvirzes risks (ka darbības no Eiropas Savienības tiks pārceltas citviet), un vienlaikus mazina iepriekš norādītos riskus, kas attiecas uz konkurences un tirdzniecības kropļojumiem un nepietiekamu finansējumu atjaunīgo energoresursu enerģijas atbalstam, un ii) kādam vajadzētu būt attiecīgo nodevu minimālajam kumulatīvajam līmenim uz MWh, lai pieļautu samazinājumus.